

De vigtigste plantefamilier

Introduktion

En god indgang til at lære og få overblik over de mange arter af planter er at lære karaktererne for en række særlig typiske og/eller artsrige plantefamilier. Så kan man allerede fra starten se hvilken familie - eller måske slægt - planten må være fra og så starter man der i den flora man nu har.

Nedenstående familier rummer i alt omkring 1200 arter! Andre familier er også nemme at kende!

Padderokker - 8 arter

Sporeplanter med hul, leddelt og længdefuret stængel, der ved hvert led er omgivet af en tandet skede af sammenvoksede reducerede blade. Fra skedens grund udgår oftest kranstillede, leddelte sidegrene. Sporehuse er samlede i en aksformet stand.

Bregner - 30 arter

Sporeplanter med grønne, oftest store og fjerfligede blade. Sporehusene er samlede i "puder" (hobe) på bladendes underside eller på særlige blade. Bladstilken har som regel hår eller hindeagtige skæl.

Ranunkelfamilien - 45 arter

Urter med spredte, oftest håndfligede blade. Blomsterne er ofte skinnende gule - evt. hvide eller blålige. Der er som regel talrige støvdragere og grifler i undersædige og regelmæssige blomster.

Nellikefamilien - 70 arter

Blomster er sædvanligvis hvide eller rødlige, 5-tallige, undersædige og sidder i to-armede kvaste. Mange arter har mere eller mindre kløvede kronblade. Bladene er hele og modsatte, oftest smalle og helrandede.

Salturtfamilien - 35 arter

Oftest kødede planter fra strand og dyrket jord med meget små blomster i tætte blomsterstande. Blade oftest spredte. De fleste arter kan for øvrigt spises og her til hører de velkendte bederoer, spinat, quinoa m.fl.

Syrefamilien (Skedeknæfamilien) - 35 arter

Bladene er spredte og stænglen har hindeagtige skeder ved de tydelige knæ. Små blomster i top eller aks, undersædige, regelmæssige. Frugt en nød. Skræpper, Rabarber og Boghvede hører her til.

Violfamilien - 12 arter

Blomsten er meget karakteristisk med to opadrettede, to udadrettede og ét nedadrettet kronblad. Det nederste kronblad har forneden en lys plet og mørkere striber, som leder insekterne ind til den sækformede spore. Frugten er en kapsel, der spaltes ved modenhed til tre bådformede dele og ligner en stjerne.

Korsblomstfamilien - 85 arter

Blomster oftest gule eller hvide med 4 kronblade og 4 bægerblade. Der er 6 støvdragere, hvoraf de to er ganske korte. Frugten er en skulpe. Planten har ofte en stærk smag og mange af arterne bruges som krydderurter eller grøntsager som sennep, raps, karse, rucola, radiser, kål m.fl.

Rosenfamilien - 75 arter

Blomster ofte 5-tallige, gerne hvide, rødlige eller gule med mat glans. Der er som regel mange støvdragere. Blomsterne er omkringsædige, men det kan være vanskeligt at se. Fligede og sammensatte blade med fodflige, torne og kødede flerfolds frugter (bær, hyben) er almindelige.

Ærteblomstfamilien - 85 arter

Uregelmæssig "ærtekron", der minder om en sommerfugl. 10 støvdragere, der er mere eller mindre sammenvoksede til et rør. Frugten er en bælg. Bladene er spredte, oftest sammensatte, trekoblede, fingrede eller fannede og har af og til en slyngtråd i spidsen.

Storkenæbfamilien - 15 arter

Urter med rødviolette til blå, 5-tallige blomster. Én griffel med 5 støvfang. Bladene er håndnervede, fligede eller snitdelte og ofte med rødlige partier. Frugten ligner et fuglenæb.

Skærmpantefamilien - 75 arter

Blomster små, hvide, rødlige eller gulgrønne i en oftest sammensat skærm. Stænglen er som regel hul med fortykkede led. Bladene er ofte fligede eller fannede med en oppustet bladskede. Mange arter dufter.

Rubladfamilien - 40 arter

Urter med stivhårede blade og oftest regelmæssige, 5-tallige, blå til violet-farvede kroner. Kronen er sammenvokset og blomsterne sidder i svikler. Frugten er en 4-delt spaltefrugt med nødagtige delfrugter.

Læbeblomstfamilien - 60 arter

Urter med 4-kantet stængel og modsatte blade. Blomster 2-læbede, ofte tilsyneladende kransstillede, 4 støvdragere - to korte og to lange. Én griffel med to støvfang - frugten en 4-delt spaltefrugt. Nogle arter dufter krydret.

Maskeblomstfamilien - 80 arter - især Ærenpris er nemme at kende.

Urter med sammenvokset krone, der er mere eller mindre uregelmæssig fra læbe- eller maskeformet til næsten regelmæssig hjulformet. Frugten er en kapsel.

Den store slægt Ærenpris kendes på de oftest blå blomster med 4 ikke helt lige store kronblade og kun 2 støvdragere. Frugten er hjerteformet og sidder med spidsen nedad i en lomme, dannet af bægerbladene. Mange arter af Ærenpris træffes på kulturpåvirket jordbund.

Krapfamilien - 15 arter

Urter med kransstillede blade og 4-kantet stængel. Blomsterne er små, oftest hvide med 3 - 4 kronblade og sidder ofte mange tæt sammen.

Kurvblomstfamilien - 175 arter

Blomsterne er små og sidder samlet i en kurv, som er omgivet af højblade, det såkaldte kurvsvøb. Mange af arterne er almindelige på kulturpåvirket jordbund - som f.eks. Mælkebøtte, Tusindfryd, Agertidsel.

Liljefamilien - 30 arter

Blosteret er 6-bladet og ofte regelmæssigt, ikke sjældent af form som en 6-takket stjerne. Bladene er sædvanligvis aflange eller linjeformede og i de fleste tilfælde uden en stilk.

Sivfamilien - 30 arter

Græslignende urter med 6 skælagtige, men tydelige blosterblade, der er grønlig eller brunlige. 6 - sjældent 3 - støvdragere og 3-tallig frugtknude med én griffel med 3 støvfang. Blade linjeformede, flade, rendeformede eller trinde, med veludviklet skede.

Halvgræsfamilien (inkl. Star) - 90 arter

Græslignende urter med marvfyldt stængel, der oftest er trekantet. Bladene har en lukket skede og bladpladen er ofte linje- eller børsteformet. Blomsterne er små og samlet i aks, der kan være samlet i sammensatte blomsterstande. Aksene er grønlig eller brunlige, ved modning ofte sorte. Én griffel med 2 eller 3 støvfang.

Hos den store slægt Star er blomsterne énkønnede og fordelt i samme aks eller på han- og hunaks.

Græsfamilien - 160 arter

Planter med hul stængel og fremhævede, massive led (de såkaldte knæ). Bladene omgiver strået med deres nederste, skedeformede del, der har en hindeagtig skedehinde (evt. opløst i hår) ved overgangen til bladpladen. Bladene er linjeformede. Blomsterne sidder samlet i "småaks", der ofte igen er samlede i store, sammensatte blomsterstande som dusk, top eller aks.